

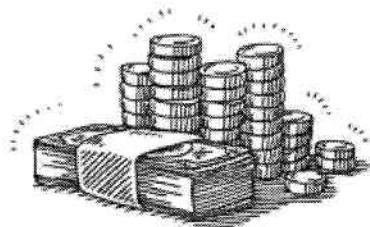
LBRIS

We know
books

IOAN TALPOȘ

FISCALITATE

TEORETICĂ ȘI APLICATĂ

euw

EDITURA UNIVERSITĂȚII DE VEST
DIN TIMIȘOARA
2022

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
Prolog	11
CAPITOLUL 1. CONȚINUTUL SISTEMULUI FISCAL ȘI LOCUL ACESTUIA ÎN CADRUL FINANTELOR PUBLICE.....	19
1.1. Conținutul sistemului fiscal	19
1.2. Clasificarea și caracterizarea generală a sistemelor fiscale	21
1.3. Locul sistemului fiscal în cadrul finanțelor publice	24
1.4. Funcțiile și rolul sistemului fiscal	25
1.5. Principiile fiscalității în România	31
CAPITOLUL 2. IMPOZITELE ÎN ECONOMIILE CONTEMPORANE	33
2.1. Conținutul și rolul impozitelor în economiile contemporane	33
2.2. Elementele tehnice ale impozitelor	39
2.3. Principiile impunerii	41
2.4. Criteriile impunerii veniturilor și averilor	56
2.5. Asietă impozitelor	57
2.6. Clasificarea generală a impozitelor și caracterizarea generală a acestora	60
CAPITOLUL 3. FENOMENE FINANCIARE SPECIFICE IMPOZITĂRII ..	65
3.1. Dubla impunere fiscală internațională și metodele de evitare a acesteia	65
3.2. Evaziunea fiscală	73
3.3. Repercusiunea impozitelor	75
CAPITOLUL 4. OBLIGAȚIA FISCALĂ ȘI CREANȚA FISCALĂ.....	77
4.1. Obligația fiscală și creanța fiscală. Titlul de creanță fiscală	77
4.1.1. Obligația fiscală și creanța fiscală – aspecte conceptuale	77
4.1.2. Titlul de creanță fiscală	79
4.2. Stingerea obligației fiscale în România	
4.2.1. Definirea stingerii obligației fiscale și termenele stingerii obligațiilor fiscale în România	80
4.2.2. Modalitățile de stingere a obligațiilor fiscale în România	80
4.2.2.1. Stingerea obligațiilor fiscale prin plată	81
4.2.2.2. Stingerea obligațiilor fiscale prin compensare	81
4.2.2.3. Stingerea obligațiilor fiscale prin scădere	82
4.2.2.4. Stingerea obligațiilor fiscale prin anulare	83
4.2.2.5. Stingerea obligațiilor fiscale prin prescripție	83

4.3. Răspunderea în domeniul fiscal	84
4.4. Executarea silită a creanțelor fiscale în România	85
4.4.1. Aspecte generale privind executarea silită	85
4.4.2. Executarea silită prin poprire	87
4.4.3. Executarea silită a bunurilor mobile	87
4.4.4. Executarea silită a bunurilor imobile	88
4.4.5. Valorificarea bunurilor sechestrate	88
CAPITOLUL 5. APARATUL FISCAL ȘI ACTIVITATEA FISCALĂ ÎN ROMÂNIA	89
5.1. Definirea aparatului fiscal și formele activității fiscale în România	89
5.2. Organizarea, structura și atribuțiile Ministerului Finanțelor Publice	89
5.2.1. Organizarea Ministerului Finanțelor Publice și personalul din aparatul propriu	89
5.2.2. Structura Ministerului Finanțelor Publice	90
5.2.3. Atribuțiile Ministerului Finanțelor Publice	91
5.2.4. Comisia Fiscală Centrală (CFC)	93
5.3. Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF)	93
5.3.1. Definirea și structura organizatorică a ANAF	93
5.3.2. Misiunea, valorile și obiectivele strategice ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală	94
5.3.3. Obiectivele activității curente a ANAF și atribuțiile cu caracter fiscal	95
5.3.4. Principiile fundamentale și obiectivele specifice ale activității de asistență a contribuabililor	96
5.3.5. Unitățile teritoriale ale ANAF	97
5.4. Aspecte generale privind administrarea creanțelor fiscale datorate bugetului general consolidat al statului	98
5.4.1. Aspecte procedurale generale	98
5.4.2. Organizarea și exercitarea inspecției fiscale	100
5.4.3. Soluționarea contestațiilor formulate împotriva actelor administrative fiscale	103
CAPITOLUL 6. POLITICA FISCALĂ	105
6.1. Politica fiscală – componentă esențială a politicii financiare	105
6.1.1. Considerații teoretice referitoare la conceptul de „politică fiscală”	105
6.1.2. Instrumentele politicii fiscale	110
6.1.3. Principiile fundamentale ale fiscalității	111
6.1.4. Relația dintre rata presiunii fiscale și suma absolută a prelevărilor fiscale	112
6.1.5. Tipologia politicilor fiscale	112
6.2. Implicații macroeconomice ale politicii fiscale	115
6.2.1. Obiectivele, instrumentele și cadrul analitic al politicii fiscale la nivel macroeconomic	118
6.2.2. Efectele macroeconomice ale unei modificări a cheltuielilor bugetare (guvernamentale)	121
6.2.3. Efectele macroeconomice ale modificării tehnicii de impozitare și a structurii fiscalității	127

CAPITOLUL 7. IMPOZITUL PE PROFIT ÎN ROMÂNIA.....	131
7.1. Subiecții impozitului pe profit și cotele de impozitare a profitului în România...	131
7.2. Determinarea mărimii profitului impozabil (sau fiscal) în România	132
7.3. Recunoașterea fiscală a cheltuielilor cu amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale	150
7.4. Stimulente fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare și de inovare	154
7.5. Facilități fiscale temporare de natura scutirilor de impozit pe profit	155
7.6. Scutirea de impozit a profitului investit	156
7.7. Impozitul pe profit calculat și impozitul pe profit datorat în România	169
CAPITOLUL 8. IMPOZITUL PE DIVIDENDE ÎN ROMÂNIA.....	179
1.1. Asieta impozitului pe dividende în România	179
1.2. Aplicații practice ipotetice	181
CAPITOLUL 9. IMPOZITUL PE VENITURILE MICROÎNTRERINDERII..	185
1.1. Definirea microîntreprinderii în România și asieta impozitului pe veniturile microîntreprinderii	185
1.2. Două aplicații practice ipotetice rezolvate	192
CAPITOLUL 10. CONTRIBUȚIILE SOCIALE OBLIGATORII ȘI IMPOZITUL PE VENITURILE SALARIALE ÎN ROMÂNIA.....	197
1.1. Contribuțiile sociale obligatorii ale angajatorilor și contribuțiile sociale individuale ale salariaților din România	197
1.2. Contribuțiile sociale obligatorii datorate în România de la 1 ianuarie 2018 ...	201
1.3. Impozitarea veniturilor salariale ale angajaților (salariaților) organizațiilor din România	202
1.4. Aplicații practice ipotetice rezolvate.....	208
CAPITOLUL 11. TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ ÎN ROMÂNIA.....	217
11.1. Definirea taxei pe valoarea adăugată (TVA) și introducerea acesteia în practica fiscală din diferite țări ale lumii	217
11.2. Baza legală a TVA în România pentru anii fiscali 2000, 2020 și 2021	219
11.3. Elementele tehnice ale TVA în România	220
11.3.1. Operațiunile impozabile în România	220
11.3.2. Persoanele impozabile sau contribuabili	222
11.3.3. Regulile de impozitare și cotele de taxă pe valoarea adăugată în România.....	224
11.3.4. Operațiunile impozabile prin opțiune	233
11.3.5. Faptul generator și exigibilitatea taxei pe valoarea adăugată în România.....	233
11.3.6. Baza de impozitare sau materia impozabilă.....	234
11.3.7. Teritorialitatea	236
11.3.8. Regimul deducerilor TVA în România.....	237
11.3.9. Rambursarea TVA în România.....	238

11.4. Aplicații practice ipotetice rezolvate	241
11.4.1. În cazul S.C. „Alpha”- SA din Timișoara	241
11.4.2. În cazul S.C. „Prisma” SRL din București	244
11.4.3. În cazul S. C. „Beta” SRL din Timișoara	247
11.5. Aplicație practică ipotetică propusă în cazul S.C. „Zenit” SRL din Timișoara	249
CAPITOLUL 12. ACCIZELE ÎN ROMÂNIA	251
12.1. Definirea accizelor și baza legală a acestora în România	251
12.2. Semnificațiile unor termeni și expresii utilizați/utilizate în domeniul accizelor	253
12.3. Elementele tehnice ale accizelor	256
12.3.1. Faptul generator	256
12.3.2. Exigibilitatea	256
12.3.3. Eliberarea pentru consum	256
12.3.4. Plătitorii de accize	258
12.3.5. Nivelul accizelor	258
12.4. Calculul accizelor, cu 3 aplicații practice ipotetice rezolvate	264
12.5. Obligațiile plătitorilor de accize din România	271
12.5.1. Responsabilitățile plătitorilor de accize	271
12.5.2. Plata accizelor la bugetul de stat	271
12.5.3. Depunerea declarațiilor de accize	272
12.6. Documente fiscale	272
12.7. Garanții	273
12.8. Scutiri de la plata accizelor în România	277
12.8.1. Scutiri generale	277
12.8.2. Scutiri speciale	278
12.8.3. Scutiri pentru alcool etilic și alte produse alcoolice	278
12.8.4. Scutiri pentru tutunul prelucrat	281
12.8.5. Scutiri pentru produse energetice și energie electrică	281
12.9. Restituiri de accize în România	283
12.10. Contravenții, infracțiuni, precum și sancțiunile aplicabile în România	284
Epilog	287
Bibliografie selectivă	291

CAPITOLUL 1

CONȚINUTUL SISTEMULUI FISCAL ȘI LOCUL ACESTUIA ÎN CADRUL FINANTELOR PUBLICE

1.1. CONȚINUTUL SISTEMULUI FISCAL

Conceptul de sistem:

• un ansamblu de elemente dependente între ele, care formează un **întreg organizat**;

• **Filosoful Greciei Antice-Aristotel (384 îH-322 î.H.)** – „Întregul este mai mult decât suma părților”;

• *un ansamblu de părți coordonate în vederea atingerii unui ansamblu de obiective.*

Aristotel (384 î.Hr.-322 î.Hr.) este unul dintre cei mai importanți filosofi ai Greciei Antice, clasic al filosofiei universale, spirit enciclopedic, fondator al Școlii Peripatetice. A întemeiat și sistematizat domenii filosofice precum: Metafizica, Logica formală, Retorica sau Etica și este considerat întemeietorul Științei politice ca știință de sine stătătoare. De asemenea, forma aristotelică a științelor naturale a rămas paradigmatică mai mult de un mileniu în Europa.

A fost studentul lui Platon și contrar acestuia a fost adept al empiricismului, adică al cunoașterii prin intermediul propriei percepții.

Aristotel a ajuns să-i fie profesor lui Alexandru – fiul Regelui Filip al II-lea al Macedoniei.

După ce Alexandru a devenit Rege (imediat după asasinarea tatălui său) și după cucerirea Atenei, în anul 335 î.Hr., Aristotel s-a întors în orașul cucerit și, cu permisiunea noului Rege, și-a fondat propria școală, pe care a numit-o Lyceum. Deoarece Aristotel obișnuia să se plimbe în timp ce le predă studenților săi, aceștia erau obligați să-l urmeze și astfel au primit denumirea de Peripatetici (oameni care se plimbă în jur).

Aristotel a fost adeptul economiei de schimb – bazată pe proprietatea privată, contrar părerii maestrului său – Platon, întrucât așa cum spunea el „oamenii au mai multă grijă de bunul personal față de bunul comun, aflat în devălmășie”.

Potrivit lui Aristotel, banii sunt necesari pentru a depăși neajunsurile sistemului de troc și prezintă avantajul că reprezintă o certitudine a activității economice în viitor, întrucât aceștia pot fi păstrați până la o tranzacție ulterioară, spre deosebire de troc.

Totodată, banii sunt văzuți ca parte a sistemului legislativ, iar potrivit lui Aristotel, tranzacțiile monetare trebuie să fie strict reglementate de lege. În privința activităților de împrumut și de dobândă, Aristotel s-a declarat a fi împotriva acestor practici, întrucât el a considerat că banii au fost inventați ca un mijloc pentru a facilita schimburile de natură economică și nu pentru a produce mai mulți bani.

FISCALITATEA

- **abordare financiară** – „sistem de percepere a impozitelor și taxelor”;
- **abordare juridică** – „sistem de legi referitoare la fisc, la perceperea impozitelor și taxelor”.

Economia de schimb sau economia reală

- cuprinde o pluralitate de **fluxuri reale** (de bunuri și servicii) și de **fluxuri bănești**;
- are ca obiectiv satisfacerea **nevoilor individuale**, prin oferirea pe piață a unei diversități de bunuri și de servicii economice;
- funcționarea pieței se realizează prin **mecanismul cererii și ofertei**, pe baza căruia se formează **prețurile**.

Economia publică

- **este organizată de autoritățile publice în vederea satisfacerii unor nevoi cu caracter social**;
- îi sunt specifice **fluxurile financiare** constituite din veniturile prelevate la **bugetul de stat** (BACS, BL, BASS, BFUASS, BAȘ și alte bugete publice) pe baza deciziei publice și **fluxurile bănești** care apar ca urmare a **relațiilor de creditare bancară**, în scopul acoperirii deficitelor pe termene foarte scurte ale **trezoreriei publice** (TP), precum și a **relațiilor de credit public**, menite să acopere **deficitul bugetar** (DefB);
- **se situează în afara sferei de cuprindere a forțelor pieței**, astfel că ajustarea nevoilor și a resurselor bănești destinate satisfacerii acestora se realizează pe baza **deciziei autorităților publice**.

În cadrul economiei naționale, „**sistemul fiscal are drept scop asigurarea finanțării economiei publice pe calea prelevărilor fiscale, precum și intervenția în economie a autorității publice, în vederea corectării fluctuațiilor nedorite ale ciclurilor economice care apar în cadrul economiei de schimb**”.

Prelevările fiscale (PrF)

- au fost instituite începând de la **aparitia puterii publice a Statului (în orânduirea sclavagistă)**, în scopul îndeplinirii funcțiilor acestuia și a realizării sarcinilor de satisfacere a nevoilor publice sau colective;
- au ca forme concrete de manifestare în prezent **impozitele (I) și taxele (T)** percepute la bugetul public;
- după unii autori, în structura prelevărilor fiscale se includ și **contribuțiile sociale (CS)** mobilizate pentru constituirea bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetului asigurărilor sociale de sănătate, bugetului pentru ajutorul de șomaj și a altor bugete pentru protecția socială.

Sistemul fiscal (SF) cuprinde un ansamblu de concepte, principii, metode și procese referitoare la o mulțime de elemente (materia impozabilă, cotele de impozitare, subiecții fiscali, capacitatea contributivă, presiunea fiscală etc.), între care se manifestă o multitudine de relații rezultate din proiectarea, legiferarea, așezarea și perceperea impozitelor și taxelor (precum și a contribuțiilor sociale, dacă se ia în considerare includerea acestora în structura prelevărilor fiscale) și care sunt gestionate conform prevederilor din legislația fiscală, în scopul realizării obiectivelor ce-i sunt proprii.

1.2. CLASIFICAREA ȘI CARACTERIZAREA GENERALĂ A SISTEMELOR FISCALE

Luând în considerare concepțiile care au stat la baza conturării acestora, sistemele fiscale se clasifică în:

- sisteme fiscale utopice (SFU);
- sisteme fiscale funcționale (SFF);
- sisteme fiscale teoretico-proiective (SFTP).

I. Sistemele fiscale utopice sunt creații teoretice prin care se susține *ideea utilizării unui impozit unic*, avându-se în vedere:

- credința că este posibilă **standardizarea prelevărilor fiscale**, apărută în **perioada Evului Mediu**, perioadă în care erau depuse eforturi substanțiale pentru introducerea unui **sistem unic de măsurare a timpului și a lungimii** (sistemul metric a fost introdus în practica măsurării ceva mai târziu, în perioada Primei Republici Franceze, în anul 1799), precum și a unei **monede unice** la nivelul statelor feudale în formare;
- influența curenților teoretice care încercau să explice modul de formare a veniturilor statului;
- **cerința eliminării numărului prea mare de impozite stabilite injust de către stat.**

Promotorii și susținătorii foarte cunoscuți ai sistemului impozitului unic vor fi prezentați în subcapitolul 2.3. vizând *principiile de politică financiară ale impunerii*.

În cursul timpului, s-a constatat că practicarea unui singur impozit este irealizabilă și inefficientă.

De aceea, în practica fiscală a perioadelor luate în considerare, au fost instituite noi impozite, care au contribuit și mai mult la statornicirea sistemului pluralist de impozite.

Numărul și tipul de impozite instituite și percepute de stat diferă de la o perioadă la alta și de la o țară la alta, în funcție de:

- caracterul economiei;
- gradul de dezvoltare al economiei;
- tradiție;
- rezistența contribuabililor la introducerea de noi impozite;
- alte criterii.

II. Sistemele fiscale funcționale

- sunt întemeiate pe funcțiile și sarcinile care revin statului pentru satisfacerea nevoilor publice și în ce privește corectarea unora din disfuncționalitățile economiei reale;

- **au existat și există în diverse forme de concretizare**, corespunzătoare evoluției societății omenești, gradului de dezvoltare economico-socială și naturii regimurilor politice;

- clasificarea acestora este realizabilă prin luarea în considerare a **naturii impozitelor predominante și a intensității presiunii fiscale**.

II. A. În funcție de natura impozitelor predominante, sunt cunoscute următoarele **5 tipuri de sisteme fiscale (SF)**:

- SF în care predomină impozitele directe:
 - sistemele fiscale rudimentare;
 - cele mai multe din sistemele fiscale contemporane;
- SF în care predomină impozitele indirecte;
- SF cu predominanță complexă;
- SF axate pe impozitele generale;
- SF în care predomină impozitele particulare.

II. B. În funcție de intensitatea presiunii fiscale (PrF), sistemele fiscale (SF) se împart în:

- **sisteme fiscale grele**
 - cu o pondere ridicată a prelevărilor fiscale (PrF) în ansamblul prelevărilor efectuate la bugetul public (între 80 și 90%);
 - cu o pondere mare a prelevărilor fiscale în PIB (între 35-60% și peste).

- **sisteme fiscale ușoare**

- prelevările fiscale dețin o pondere scăzută în PIB, cuprinsă între 10% și 15%;

- **sisteme fiscale moderate**

- cu o pondere a prelevărilor fiscale în PIB în jur de 25-30%.

III. Sistemele fiscale teoretico-proiective

- sunt cele orientate spre înlăptuirea **programelor de reformă fiscală ale statelor contemporane.**

- Exemple:

- *programele de reformă fiscală elaborate de guvernele statelor din Europa Occidentală*, membre ale Uniunii Europene, având drept scop armonizarea structurilor fiscale și compatibilizarea lor reciprocă în conformitate cu prevederile din Directivele Comunității Economice Europene;

- *sistemul fiscal tripolar conceput de francezul Maurice Allais*, cuprinzând **impozitul pe capital, resursele procurate de stat din creșterea masei monetare și impozitul general așezat asupra bunurilor consumate** (incluzând și taxele vamale);

- *programele de reformă fiscală elaborate de fostele țări socialiste din Europa Centrală și de Est*, în anii '90 din secolul trecut, care au condus la conturarea unor **sisteme fiscale radical diferite față de cele care au existat în trecutul apropiat al acestor țări.**

- **Cazul României.** Sistemul fiscal existent până la finele anului 1989 era deosebit de „restrâns”, fiind bazat cu deosebire pe impozitele așezate pe clădiri și pe terenuri, percepute de stat de la persoanele fizice proprietare ale locuințelor (situate mai ales în mediul rural) și ale unor suprafețe de teren de mici dimensiuni (situate și acestea în mediul rural, mai ales) și pe impozitele pe venit percepute de la fostele cooperative agricole de producție, de la cooperativele meșteșugărești și de la cooperativele de consum.

În prezent, sistemul fiscal al României este un sistem fiscal modern, cu impozite directe și impozite indirecte, a căror asietă este asemănătoare cu asietă impozitelor percepute de statele membre ale Uniunii Europene. Până în anul 2007, când România a aderat la Uniunea Europeană, ponderea veniturilor fiscale în totalul veniturilor bugetare a fost foarte ridicată, depășind 85%.

În anii din urmă, de după anul fiscal 2010, ponderea veniturilor fiscale în totalul veniturilor bugetului de stat al României are o evoluție descrescătoare, pe măsura creșterii ponderii veniturilor provenite de la bugetul Uniunii Europene.

Astfel, din execuția bugetului de stat pe anul 2020, rezultă că totalul veniturilor fiscale, în sumă de 139.105,1 milioane lei, deține o pondere de 74,70% în totalul veniturilor bugetului de stat, în sumă de 186.211,5 milioane lei.

1.3. LOCUL SISTEMULUI FISCAL ÎN CADRUL FINANTELOR PUBLICE

Finanțele publice (FP) sunt expresia unui ansamblu de **relații economice de repartitie**, ce se desfășoară în **formă bănească** între stat și o pluralitate de subiecți – persoane fizice și persoane juridice – care presupun realizarea unor **transferuri de valoare fără un echivalent direct și imediat**, în dublu sens, ca urmare a **voinței unice a statului, având drept scop satisfacerea nevoilor publice**.

Posibile definiții ale **finanțelor publice**:

1. fonduri bănești prelevate la dispoziția statului în vederea îndeplinirii funcțiilor și sarcinilor sale;
2. mijloace de intervenție a statului în economie, prin intermediul unor pârghii sau instrumente specifice, constituite din impozite, taxe, contribuții sociale, împrumuturi, alocații bugetare, subvenții, bonificații și alte facilități fiscale, în vederea influențării într-un sens sau altul a activității economice;
3. forme și metode concrete de administrare a banului public;
4. acte juridice de dispoziție autoritară sau contractuală, vizând preluarea la dispoziția statului a unei părți din produsul intern brut (PIB), în scopul îndeplinirii funcțiilor și al realizării sarcinilor statului;
5. relațiile economice ce se manifestă în procesul de constituire și de repartizare a fondurilor publice de resurse bănești, în scopul satisfacerii nevoilor generale ale societății.

Unele din aceste concepții iau în considerare:

- *latura materială-substanțială* a finanțelor publice (1);
- *latura pragmatică* (2 și 3);
- *latura juridică* (4);
- *aspectul relațional* (5).

Între toate aceste definiții există însă strânse legături.

Într-o *concepție integratoare*, avem în vedere că **mobilizarea și repartizarea de către stat a resurselor bănești de care acesta are nevoie se realizează în procesul de repartizare a produsului intern brut (PIB), prin intermediul unor instrumente specifice și într-un cadru juridic adecvat,**

în scopul satisfacerii nevoilor sociale și al influențării activităților economico-sociale.

În cadrul acestui ansamblu complex, **sistemul fiscal este o componentă condițională de bază**, căreia îi revine **locul cel mai important** prin contribuția sa la formarea veniturilor bugetare și a veniturilor fondurilor speciale ale macrosistemului economico-social (*dacă sunt luate în considerare și contribuțiile sociale ca prelevări fiscale*).

De fapt, fără a avea la bază sistemul fiscal al prelevărilor obligatorii (prelevările fiscale și contribuțiile sociale), finanțele publice nici nu ar exista.

1.4. FUNCȚIILE ȘI ROLUL SISTEMULUI FISCAL

Sistemul fiscal (SF) îndeplinește cele două funcții ale finanțelor publice (FP): **funcția de repartiție și funcția de control**.

În cadrul etapei întâi a funcției de repartiție a finanțelor publice, prin sistem fiscal (SF) se asigură cea mai mare parte a resurselor bănești necesare finanțării cheltuielilor publice, precum și redistribuirea veniturilor și a averilor.

Etapa a doua a funcției de repartiție a finanțelor publice, vizând alocarea pe destinații a resurselor financiare, **nu se desfășoară în cadrul sistemului fiscal** (potrivit concepției europene continentale).

Concepția anglo-saxonă cu privire la sistemul fiscal ia în considerare și această a doua etapă a funcției de repartiție a finanțelor publice.

Impozitele (I) și taxele (T) care alimentează bugetele publice reprezintă conținutul noțiunii de **prelevări fiscale (PrF)**, care:

- ♦ sunt instituite pe baza voinței unice a statului;
- ♦ nu sunt însoțite de o contraprestație imediată, directă și individualizată din partea statului;
- ♦ depind de suma cheltuielilor publice care trebuie să fie finanțate într-un an;
- ♦ depind de măsura în care contribuabilii pot suporta sarcina fiscală a acestei finanțări.

Impozitul reprezintă o formă de prelevare bănească silită (obligatorie) la dispoziția statului, fără o contraprestație directă și cu titlu nerestituibil, a unei părți din veniturile sau averea persoanelor fizice sau/și juridice, în vederea acoperirii unor necesități publice.

Taxa este o prelevare bănească obligatorie percepută de stat cu anticipație de la beneficiarii unor servicii prestate de instituțiile publice.

Contribuțiile sociale (CS) au cele mai multe din trăsăturile impozitelor și taxelor, dar în cazul acestora se manifestă și **fenomenul de reversibilitate** prin plata directă către persoanele fizice a **pensiilor, indemnizațiilor și/sau ajutoarelor sociale**.

De aceea, **includerea de către unii autori a contribuțiilor sociale în sfera de cuprindere a prelevărilor fiscale o apreciem ca „forțată”**.

Expresia relativă a sarcinii fiscale suportate de contribuabili este numită **presiune fiscală (Prf) sau rată a presiunii fiscale (RPrf)**.

La nivel macroeconomic, presiunea fiscală are o dublă accepțiune:

- **presiune fiscală globală (Prfgl)**, calculată ca raport între totalul impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale percepute de stat și PIB;
- **presiune fiscală parțială (Prfp)**, calculată prin raportarea la PIB doar a sumei impozitelor și a taxelor percepute de stat.
- Din punct de vedere tehnic – **presiune fiscală obiectivă (Prfo)**;
- Din punctul de vedere practic – **presiune fiscală psihologică (Prfps)**.

În perioada 1965-2016, **ponderea medie a prelevărilor obligatorii totale în PIB a înregistrat o tendință de creștere continuă:**

- ↗ de la 25,8% la 36,3% pentru toate țările OECD;
- ↗ de la 25,3% la 26,2% pentru țările OECD din America;
- ↗ de la 21,8% la 29,1% pentru țările OECD din Pacific;
- ↗ de la 26,4% la 38,9% pentru țările OECD din Europa;
- ↗ de la 27,8% la 41,5% pentru țările UE 19;
- ↗ de la 28,4% (în 1995) la 40,0% pentru statele membre ale UE 28.

Tabelul nr. 1 – Ponderea în PIB a veniturilor fiscale și a prelevărilor obligatorii la finele anului 2000

Nr. crt.	Venituri fiscale		Prelevări obligatorii	
	Țara	Ponderea	Țara	Ponderea
1.	Danemarca	47,2	Suedia	56,9
2.	Suedia	41,2	Luxemburg	50,3
3.	Noua Zeelandă	38,2	Danemarca	48,6
4.	Luxemburg	36,4	Norvegia	46,3
5.	Finlanda	35,2	Olanda	45,2
6.	Norvegia	34,2	Belgia	44,9

Nr. crt.	Venituri fiscale		Prelevări obligatorii	
7.	Canada	31,9	Franța	43,7
8.	Irlanda	31,7	Austria	41,6
9.	Islanda	31,6	Italia	39,1
10.	Austria	30,8	Noua Zeelandă	38,2
11.	Marea Britanie	30,3	Finlanda	38,0
12.	Belgia	29,3	Germania	37,7
13.	Olanda	28,4	Irlanda	37,2
14.	Austria	27,9	Canada	37,1
15.	Italia	26,3	Marea Britanie	36,7
16.	Grecia	26,1	Grecia	36,5
17.	Portugalia	25,1	Portugalia	34,6
18.	Franța	24,4	Spania	34,4
19.	Germania	23,8	Islanda	32,6
20.	Turcia	22,3	Elveția	31,7
21.	Spania	22,2	Japonia	31,3
22.	Japonia	22,2	Australia	30,8
23.	Elveția	21,3	SUA	29,9
24.	SUA	21,1	Turcia	27,8
	Media neponderată pentru total O.C.D.E.	29,5	M e d i a neponderată pentru total O.C.D.E.	38,8
	O.C.D.E. Europa	29,7	O . C . D . E . Europa	40,2
	Uniunea Europeană	29,2	Uniunea Europeană	40,8

La nivelul anului 2018, în interiorul UE 28, **rate medii ale prelevărilor obligatorii extrem de ridicate** – peste rata globală medie a prelevărilor obligatorii de **40,3% la nivelul UE** – au fost înregistrate în următoarele 7 state membre:

- 1) Franța: 48,4%;
- 2) Belgia: 47,2%;
- 3) Danemarca: 45,9%;
- 4) Suedia: 44,4%;
- 5) Austria: 42,8%;
- 6) Finlanda: 42,4%;
- 7) Italia: 42,0%.

La nivelul anului 2018, în interiorul UE 28, **rate medii ale prelevărilor obligatorii mai reduse (sub 30,0%)** au fost înregistrate în 3 state membre:

- Irlanda: 23,0%;
- **România: 27,1%;**
- Bulgaria: 29,9%.

Cu rate medii scăzute ale prelevărilor obligatorii, în anul 2018, în interiorul UE 28 se înscriu și două țări baltice: **Lituania (30,5%) și Letonia (31,4%).**

În România, în perioada 1995-2018, **rata medie a prelevărilor obligatorii** a crescut de la **25,9%** în anul 1996, la **31,2%**, în anul 1999, după care, a evoluat sinuos cu descrescări sau creșteri de mică dimensiune, ajungând la **27,1%, în anul 2018** (în anul 1995 a fost egală cu 27,6%).

Rata medie a prelevărilor obligatorii în România a fost, în anul 2018, cu 13,2 puncte procentuale sub media UE 28!

În SUA, în anul 2018, rata medie a prelevărilor obligatorii a fost de **24,3%**, (față de **28,3% în anul 2000**), iar cota de impozit pe venit cea mai ridicată – de **52,9%** – a fost aplicată asupra marilor venituri ale rezidenților din statul California (în anul 2013).

În interiorul OECD (excluzând statele membre ale UE care sunt membre și ale OECD și SUA), în anul 2018, **cu rate medii ale prelevărilor obligatorii sub media de 34,3%** se înscriu următoarele 8 state membre (în ordine crescătoare):

1. Mexic: 16,1%;	5. Israel: 31,1%;
2. Chile: 21,1%;	6. Japonia: 31,4%;
3. Turcia: 24,4%;	7. Noua Zeelandă: 32,7%;
4. Coreea de Sud: 28,4%;	8. Canada: 33,0%.